

Radio Kamer Filharmonie

Andrea Marcon dirigent

Franziska Gottwald mezzosopraan

Wolfgang Amadeus Mozart 1756-1791
Ouverture (uit 'La clemenza di Tito', KV 621; 1791)

Aria 'Voi che sapete' (uit 'Le nozze di Figaro', KV 492; 1786)

Aria 'Parto, parto' (uit 'La clemenza di Tito', KV 621; 1791)

**uit 'Vierde serenade' in D gr.t., KV 203 (1774)
voor 2 fluiten, 2 hobo's, fagot, 2 hoorns,
2 trompetten, soloviool en strijkers**

Andante

Menuetto – Trio

Allegro

violsolo: Elisabeth Perry

**Aria 'Deh, per questo istante solo'
(uit 'La clemenza di Tito', KV 621; 1791)**

Aria 'Va pure ad altri in braccio' (uit 'La finta giardiniera', KV 196; 1775)

pauze

Ouverture (uit 'Le nozze di Figaro', KV 492; 1786)

**uit 'Vierde serenade' in D gr.t., KV 203 (1774)
voor 2 fluiten, 2 hobo's, fagot, 2 hoorns,
2 trompetten, soloviool en strijkers**

Andante maestoso – Allegro assai

Andante

Menuetto – Trio

Prestissimo

Dit concert wordt opgenomen door de TROS en rechtstreeks uitgezonden op Radio 4. Kijk voor meer informatie op www.radio4.nl

Biografieën

Radio Kamer Filharmonie

De Radio Kamer Filharmonie bestaat uit een basisensemble van ongeveer zestig musici waarvan de bezetting varieert. Zo kan de Radio Kamer Filharmonie in verschillende vormen optreden, van barokensemble en kamerorkest tot ensemble voor hedendaagse muziek. Gecombineerd met de specifieke expertise van vaste gastdirigent Philippe Herreweghe en eredirigent Frans Brüggem bestrijkt de Radio Kamer Filharmonie een breed en gevarieerd repertoire. Het orkest heeft in het hedendaagse repertoire een bijzondere reputatie opgebouwd en bevestigt die met tal van premières. Als een van de boegbeelden van de Publieke Omroep heeft de Radio Kamer Filharmonie een belangrijke plaats in de series ZaterdagMatinee en Het Zondagochtend Concert in het Amsterdamse Concertgebouw, De Vrijdag van Vredenburg in Utrecht en de grensverleggende series van het Muziekgebouw aan 't IJ. Sinds 2005 is Jaap van Zweden chef-dirigent en artistiek leider van de Radio Kamer Filharmonie.

Andrea Marcon dirigent

De Italiaan Andrea Marcon is dirigent en klavierspeler, gespecialiseerd in het zeventiende- en achttiende-eeuwse repertoire van componisten als Frescobaldi, D. Scarlatti, J.S. Bach en Vivaldi. Hij studeerde in Italië bij organist en klavecijnist Vanni Ussardi en daarna in Basel bij onder anderen Jordi Savall, Jean-Claude Zehnder en Jesper Christensen. Daarnaast volgde hij lessen en masterclasses bij onder anderen Ton Koopman en Hans van Nieuwkoop. Marcon won diverse prijzen tijdens internationale orgel- en klavecimbelconcoursen. Tegenwoordig is hij vooral bekend als dirigent en klavecijnist van het internationaal erkende Venice Baroque Orchestra, dat hij zelf heeft opgericht in 1997. Met dit gezelschap nam hij diverse cd's op en voerde hij veel onbekende barok-opera's uit. Recente en veel geprezen cd-opnamen zijn onder andere *De vier jaargetijden* van Vivaldi bij Sony Classics (2003) en de *Vivaldi Motetti* bij Archiv Produktion (2007), beide uitgevoerd door het Venice Baroque Orchestra.

Franziska Gottwald mezzosopraan

De Duitse mezzosopraan Franziska Gottwald begon op haar zestiende met zangles en studeerde achtereenvolgens aan de conservatoria van Saarbrücken, Hannover en Weimar. Zij begon haar carrière bij de operagezelschappen in Hannover en Weimar. In 2002 won ze de Internationale Bachwedstrijd in Leipzig en in 2006 werd ze genomineerd als 'Grootste belofte van het jaar' door het gerenommeerde tijdschrift *Opernwelt*. Gottwald treedt regelmatig op bij internationale opera- en oratoriumgezelschappen en daarnaast geeft ze ook recitals en treedt ze op met vooraanstaande barokorkesten zoals het Amsterdam Baroque Orchestra onder leiding van Ton Koopman en voorheen met Musica Antiqua Köln onder leiding van Reinhard Goebel. Gottwald werkte mee aan diverse cd-opnamen. Zij was bijvoorbeeld een van de solisten bij het Bach-cantateproject van Ton Koopman en werkte mee aan de onlangs verschenen cd-box met de complete werken van Johannes Brahms bij het label Brilliant Classics.

Toelichting

De Shakespeare van het muziektheater

Voor Goethe was Wolfgang Amadeus Mozart de Shakespeare van het muziektheater. Inderdaad heeft Mozart personages en situaties in zijn opera's vaak zo feilloos getoonzet, dat ondanks alle vermaak op het toneel menselijke diepgang voelbaar blijft.

Toen het wonderkind zich met tien jaar begon te interesseren voor opera, domineerde de Italiaanse opera in Europa. De verheven *opera seria* ging over goden en mythologische figuren, de *opera buffa* voerde de mens in komische verwickelingen ten tonele. Van de 22 opera's die Mozart vanaf zijn twaalfde componeerde, is het merendeel Italiaans. Het zijn vooral *Le nozze di Figaro*, *Don Giovanni* en *Così fan tutte* die Mozart tot Goethes Shakespeare maakten.

Markiezin vermomd als tuinierster

Mozart was zeventien toen hij een opera voor het carnaval in München mocht componeren; zijn keuze viel daarbij op het libretto van *La finta giardiniera*. Vader en zoon Mozart bezochten de première op 13 januari 1775 in München, en in een brief aan zijn familie in Salzburg schreef Wolfgang dat het uitzinnige publiek hem bejubelde met 'Viva maestro!'.

La finta giardiniera ('De vermomde tuinierster') is een *dramma giocoso*, een komische opera waarin ook gevoelens van personages worden belicht. Markiezin Violante doet zich voor als tuinierster van Don Anchise, om zo bij graaf Belfiore te kunnen zijn. Belfiore wordt ook achterna gezeten door Arminda, die op haar beurt niks wil weten van Don Ramiro. Vele komische verwickelingen volgen, en in zijn aria '**Va pure ad altri in braccio**' zingt Ramiro – destijds een castraat – over zijn liefde voor Arminda, die zo groot is dat hij zelfs verdraagt dat zij door anderen wordt bemind. Aan het eind van de opera sluit het paar elkaar uiteraard in de armen.

Figaro's ware liefde

Beaumarchais zat enkele dagen gevangen vanwege zijn toneelstuk *Le mariage de Figaro*, omdat het een aanval was op de standenmaatschappij van vóór de Franse Revolutie. Mozart wilde graag een opera van dit scandalieuze toneelstuk maken, en de keizerlijke toneeldichter Da Ponte maakte er een Italiaans operalibretto van. Op 1 mei 1786 ging Mozarts *Le nozze di Figaro* in Wenen in première. Het publiek was zo enthousiast dat elke aria herhaald moest worden, waardoor keizer Joseph II voor volgende voorstellingen een verbod op bisseren liet uitgaan.

Le nozze di Figaro ('Figaro's bruiloft') gaat over Susanna en Figaro, twee bedienden van graaf Almaviva die gaan trouwen. Zover is het nog niet, want Figaro had zijn liefde beloofd aan Marcellina, en graaf Almaviva ziet wat in Susanna. Verder is de licht ontvlambare page Cherubino verliefd op gravin Almaviva, die op haar beurt de graaf wantrouwig volgt. Net als in *La finta giardiniera* komen allerlei misverstanden en ontrouw aan het einde van de opera weer in orde. Cherubino zingt in de tweede akte de aria '**Voi che sapete**', waarin hij Susanna en de gravin vertelt over zijn vele liefdesgevoelens die, naar zijn eigen zeggen, allemaal oprecht zijn.

Een samenzwering tegen de keizer

Door de samenwerking met Da Ponte was Mozart vooral succesvol geworden met komische opera's. In 1791, het jaar van zijn dood, werd hij verzocht een opera te schrijven voor de kroning van keizer Leopold II tot koning van Bohemen. De autoriteiten hadden gekozen voor een gedateerd toneelstuk over de Romeinse keizer Titus. Omdat de *opera seria* eind achttiende eeuw op sterven na dood was en hij maar vier weken de tijd kreeg, wilde Mozart eigenlijk niet, maar geldgebrek dwong hem *La clemenza di Tito* te componeren. Door de tijdsdruk liet hij zijn leerling Süssmayer – die later Mozarts Requiem voltooide – de recitatieven componeren. Zoals te verwachten, was de première op 6 september 1791 in Praag geen succes.

In *La clemenza di Tito* ('De welwillendheid van Titus') wordt de moord op keizer Titus beraamd door Vitellia, die uit jaloezie wil voorkomen dat hij met een ander trouwt. Sestus, een vriend van Titus, is verliefd op Vitellia, en zij laat hem een samenzwering tegen de keizer opzetten. In de aria '**Parto, parto**' bezingt Sestus – eigenlijk een castratrol – zijn alles opofferende liefde voor Vitellia. Hij laat het Capitool vlam vatten, maar Titus overleeft

de brand en Sestus wordt gearresteerd. In zijn aria '**Deh, per questo istante solo**' toont Sestus berouw. Vitellia biecht haar aandeel in de samenzwering op, waarop Titus besluit Sestus niet te laten doden en alsnog met Vitellia te trouwen.

Aangename 'achtergrondmuziek'

Componerend voor het theater had Mozart vaak een aandachtig publiek. Voor de hedendaagse concertganger is het lastig voor te stellen, maar de **Serenade in D groot, KV 203** was in 1774 aangename achtergrondmuziek voor een feestelijke bijeenkomst, waar gasten aten, dronken en gezellig praatten. Toch liet Mozart het artistieke niveau nergens dalen; sterker nog, hij gaf de concertmeester een flinke, fraaie solo – in feite is het gedeelte uit de serenade dat vóór de pauze gespeeld wordt, een minivoolconcert –, zodat de musici in ieder geval iets hadden om naar te luisteren!

Arjan van Dijk

Summary

Mozart was just seventeen when he wrote *La finta giardiniera* for the carnival season in Munich. At the premiere he was greeted with shouts of 'Viva maestro!'. In the opera Violante disguises herself as a gardener in order to be near Count Belfiore, who is now engaged to Arminda. In '**Va pure ad altri in braccio**' (Act III), Ramiro, her former lover – in those days performed by a castrato –, gallantly gives her leave to have other suitors. Although Beaumarchais' play *Le mariage de Figaro* was first banned in Vienna for being too critical of the aristocracy, Mozart's operatic version, *Le nozze di Figaro*, was well-received at its premiere there in 1786. Susanna and Figaro, servants of Count Almaviva, are engaged. The Count, however, is seeking the favours of Susanna, while Figaro is caught up in a dispute with Bartolo and Marcellina. In the aria '**Voi che sapete**' (Act II) the page Cherubino tells Susanna and the Countess of his many sincere amorous feelings.

Shortly before his death Mozart wrote *La clemenza di Tito* for the coronation of Leopold II of Bohemia. The vengeful and jealous Vitellia desires the death of the emperor Titus. She talks Sextus – a castrato role as well – into instigating a conspiracy and in '**Parto, parto**' (Act I) he sings of the sacrifice he is prepared to make for her. Titus survives the assassination attempt, Sextus is arrested and in '**Deh, per questo istante solo**' (Act II) he expresses his remorse.

It might be hard for today's concertgoer to imagine, but the **Serenade in D major, KV 203** was composed as pleasant background music for a party, where guests ate, drank and chatted throughout the performance. Yet Mozart never lets the quality slip. He even gave the concertmaster splendid solo passages – in fact, the parts that will be played before the break are more like a small violin concerto.

Translation Jonathan Reeder

Concerttip

La Sfera Armoniosa o.l.v. Mike Fentross, Roberta Invernizzi (sopraan), Sonia Prina (alt): 6 augustus, 20.15 uur, Grote Zaal

Wordt u ook zo geraakt door de schoonheid van de stem? In dezelfde serie klinken op 6 augustus twee *Salve regina*'s en het prachtige *Stabat mater* van Pergolesi, en het *Vijfde concerto armonico* van Van Wassenaer.

Kaarten zijn te koop aan de kassa (open van 10.00 tot 19.00 uur), via de website www.robecozomerconcerten.nl of telefonisch via de Robeco Zomerconcertlijn: 0900-8012 (tussen 10.00 en 17.00 uur).